Trung Bắc Tân Văn

中北新聞

MỖI NGÀY RA MỘT SỐ

DEPOT LEGAL INDOCHINE No 714

	HANOI						
	Bắc-kỳ hàng tỉnh Trung-kỳ Ai-lao	Người đem báo đi	Đổi nơi ở	Báo gửi Trung-kỳ và Ai-lao	Nam-kỳ, Cao-Miên, Lào, Tàu, Nhật-bản	Ngoại-quốc
Một năm.	6$ 00	6$ 00	6$ 50	6$ 50	6$ 50	12$ 00
Các làng và các công-sở	»	8. 00	8. 00	8. 00	9. 00	»
Sáu tháng.	3. 00	3. 50	3. 20	3. 20	3. 50	6. 00
Ba tháng.	1. 50	1. 75	1. 60	1. 60	1. 65	3. 00
Một tháng.	0. 50	0. 60	0. 55	0. 55	0. 60	1. 00

Les abonnements partent du 1er et du 16 de chaque mois

Toutes les lettres destinées à la rédaction doivent être adressées au directeur 61-63, Rue du Coton, Hanoi

Fondateur : F. H. SCHNEIDER
Directeur : NGUYỄN-VĂN-VĨNH
Rédacteur en chef : PHAM-HUY-LỤC
Administrateur gérant : NGUYỄN-VĂN-LOẠN

Adresse télégraphique :
TRUNG-BẮC TÂN-VĂN HANOI
TÉLÉPHONE N° 190

ANNONCES

Décomptées à raison de 8 lignes au centimètre de hauteur, sur 0m,065 de large.

4e page
Une seule insertion. . . . 0$30 le c/m
Par contrat annuel
Par centimètre et par insertion. . . . . 0$18 le c/m
Réclame dans la 1re page. . . . 2$ la ligne
Annonces judiciaires et légales. 1$50 le c/m
On traite à forfait pour les contrats importants.

Bàn về cái lý-thuyết thủ-cựu

Hiện nay ở nước nhà đang ở vào cái buổi giao-thời, trong quốc-dân chia ra làm hai phái: một đằng thì bảo nên kíp tiếp thụ lấy cái văn-minh mới, một đằng thì khuyên nên cố giữ gìn lấy những cổ-tục xưa, cả hai đằng cùng có lẽ, khiến cho lắm người lấy làm phân vân khó nghĩ. Mà xét ra hai cái lý-thuyết đó đều có quan-hệ đến tương lai nước nhà, vậy nay có bàn về cái lý thuyết thủ cựu ưởng cũng không phải là một câu chuyện vu vơ.

Thế nào gọi là thủ-cựu? Những người theo cái lý thuyết thủ-cựu là những người một lòng nệ cổ mà theo như những tục lệ mà ông cha ta đã truyền lại cho, làm việc gì cũng vậy đều cứ một mực theo như khuôn phép tiền-nhân để lại, cho nhất thiết không dám làm điều chi mới là trái với tục-lệ cũ mà ông cha ta đã định từ xưa. Những nhà thủ cựu lấy lý rằng ông cha ta ngày xưa thông minh tài giỏi hơn ta là kẻ hậu sinh, ông cha ta là những người đã gần đến chỗ hoàn-toàn cực-điểm hơn ta ngày nay, như thế thì ta chỉ có một việc là bắt chước các ngài thôi, chớ không cần phải chế-biến ra điều chi mới mẻ cả.

Lại cứ như lý các nhà thủ cựu, thì theo các tục-lệ cổ có hai điều rất lợi một là lợi cho mình, hai là lợi cho nước. Lợi cho mình là vì thế này: Những tức lệ cổ mà ông cha ta truyền lại cho đến ngày nay chính là những điều kết quả lương-mỹ của sự lịch-duyệt của các bậc tiền-nhân; như thế thì ta rất nên lợi dụng lấy cái lịch duyệt của các cụ ví đó là một điều có lợi cho ta. Ta ngày nay đối với các bậc tiền nhân theo về phương-diện vật chất hay về phương-diện tinh thần thật không có điều chi khác cả, như thế tất cái gì mà ông cha ta cho là hay là phải thì ngày nay ta cũng có thể cho là hay là phải được. Đã vậy ta tội gì phải nghĩ ngợi cho tốn chí, tìm tòi cho nhọc thâu, con đường của tiền-nhân đã chỉ vẽ ra kia ta cứ việc thung-dung mà bước vào, chắc chẳng có điều chi e ngại cả. Ấy thủ-cựu lợi cho mình là khỏi tốn công một sức như thế; còn đứng về phương-diện quốc-gia thì thủ-cựu lợi như sau này: một quốc-gia cũng như một người, nếu không có cớ-cực rằng buộc đời trước với đời sau, thì quốc-gia đó khó lòng đứng vững, khó lòng càng ngày càng phồn-thịnh được. Ta cứ xem những cường-quốc ngày nay như nước Anh nước Pháp thì ta sẽ thấy rằng những nước ấy sở-dĩ được ngày nay được giàu mạnh một phần là vì biết giữ gìn những cổ-tục đã di truyền lại vậy.

Ấy những nhà thủ-cựu viện những lẽ đó để tỏ rằng cái lý-thuyết thủ cựu là một cái lý-thuyết đích-đáng, nếu nhất bàn quốc dân đều theo thì sẽ có ích lợi vô cùng.

Song cứ xét cho chí lý thì những lẽ viện trên kia vị tất đã toàn là đúng cả. Trước hết những nhà thủ-cựu bảo rằng ông cha ta ngày xưa đã gần đến chỗ hoàn-toàn cực-điểm hơn ta ngày nay. Nói vậy chẳng hóa ra nhân-loại không có tiến bộ chút nào dư! Nếu ta nhìn kỹ chung quanh ta thì sẽ thấy lời nói đó không đúng chút nào, vì nhân loại càng ngày càng tiến hộ là một sự rất hiển-nhiên không ai cãi được. Ta có thể nói rằng về đường vật chất cũng như về đường tinh-thần, nhờ về khoa-học một ngày một rộng và kỹ nghệ một ngày một tài, nên người ngày nay thật hơn người ngày xưa nhiều lắm. Thật vậy, tiền-nhân ta cách đây độ vài trăm năm thật có làm điều không biết bằng ta bây giờ và không có những dụng-cụ vừa tốt vừa tiện như ta ngày nay. Ông cha ta biết thế nào là võ tuyến-điện, biết thế nào là tiềm-thủy-đỉnh, biết thế nào là tàu trượt, biết thế nào là tàu bay vân vân.... như thế bảo rằng ông cha ta gần đến chỗ hoàn-toàn cực-điểm hơn ta thì thật là không đúng!

Các nhà thủ cựu lại nói rằng những điều tiến nhân ta cho làm, hay làm phải thì đến ta cũng có thể cho làm hay làm phải được. Nói vậy lại cũng sai, vì những điều ông cha ta truyền lại cho ta ngày nay không phải toàn là chân-lý cả, không phải toàn là những sự hay sự phải cả. Ta cứ xét biết bao những điều tin-nhảm của ông cha ta để lại cho ta, trước kia đều cho là phải mà ngày nay ta đều cho là những sự dị-đoan không đáng tin. Lại biết bao là tư-tưởng xưa kia ông cha ta cho là xác đáng mà ngày nay ta đều công-nhận là sai lầm! Như thế bảo rằng mọi điều tiến-nhân truyền lại cho ta đều là hay là phải sao cho đích-đáng được!

Sau hết đứng về phương diện quốc-gia, cái lý-thuyết thủ-cựu vị tất đã là toàn lợi vô hại. Cái lý-thuyết đó có thể là một cái trở lực khiến cho nước khỏi lòng cường thịnh được. Dân trong một nước nếu cứ bo bo thủ-cựu, không chịu theo thời lợi dụng những điều phát-minh mới, những sự kiến-tạo mới, thì tất làm cho nước phải chịu cái địa vị kém hèn. Ta chẳng cần phải nhìn đâu xa, cứ xem cái gương hai nước ở miền Cực đông là nước Trung-hoa và nước Nhật-bản cũng đã rõ cái lý-thuyết thủ cựu lợi hại thế nào. Nước Trung-hoa ngày nay phải ở cái địa-vị yếu hèn là vì không biết tùy thời, không chịu thâu-thập cái văn-minh mới ở Âu, Mỹ đem sang, cứ bo bo giữ lấy những cái tục hủ từ xưa, cứ cho những cái cổ-tục đó toàn là hay là phải mà cho cái văn minh mới là một sự mọi rợ không đáng lưu tâm. Còn như nước Nhật ngày nay sở-dĩ được thế-giới công-nhận là một đại-cường-quốc là vì sớm biết tỉnh ngộ, sớm biết lợi-dụng cái văn-minh Âu Mỹ truyền sang, chớ không bo bo thủ cựu như nước Trung-hoa. Xem như thế thì biết rằng cái lý-thuyết thủ-cựu, đứng về phương-diện quốc-gia, không phải là không có hại vậy.

Nói thế có phải là ta nên bỏ hết cả các cựu-tục mà tiến-nhân đã truyền lại cho ta không? Không, không phải thế, vì nếu quả ư thủ-cựu là một sự hại, thì quả ư duy-tân cũng là một điều không hay, nhất là về đường luân-thường phong-hóa. Một dân tộc nào mà quên hết cả những cổ-tục ông cha để lại tất chẳng bao lâu phải chịu sa vào cái nỗi suy đồi không những về đường vật-chất mà cả về đường tinh thần đạo đức nữa.

Vậy ta không nên bỏ cả cổ tục của ông cha ta để lại cho ta mà ta cũng chớ nên bo bo một niềm thủ cựu. Ta ở vào cái thời-đại này là cái thời-đại khỏn sống mỏng chết, khó bề được yên thua, thì ta phải biết tìm hết cách cho có đủ sức mà sinh-tồn mới được. Mà muốn cho có đủ sức để sinh-tồn ở trên địa-địa ngày nay thì phi có khoa-học không xong. Vậy ta phải biết lợi-dụng những điều sáng-kiến, những sự phát-minh về khoa-học để cho đời ta được thêm sung sướng, dù những sự phát-minh, những điều sáng-kiến đó ở nước khác, ta cũng chớ nề hà. Tuy vậy những điều hoàn-cải ta phải khôn khéo phải từ từ mới được.

Nói tóm lại ta chớ nên bo-bo thủ cựu, nhưng ta cũng chớ nên đem lòng khinh rẻ những cổ tục nước nhà mà nỡ bỏ đứt bẵn đi. Ta phải biết điều hòa tân-cựu sao cho khỏi sinh ra những sự nhỏ nhặng thì con đường tiến-hóa của ta mới không vấp váp, cuộc tương-lai của nước nhà mới có về tốt-tươi được.

B. G.

Âu-châu điện-tín

HAVAS

Paris, ngày 13 Mai 1923

Một cuộc đấu xảo

Cuộc đấu-xảo mỹ-nghệ nước Xiêm-la đặt ở viện Cernuschi đã làm lễ khai mạc, thiên-hạ rất là hoan nghênh.

VÔ-TUYẾN-ĐIỆN

Bordeaux, ngày 14 Mai 1923

Hội kỷ-niệm Jeanne d'Arc

Trong khắp địa hạt Pháp và trong hạt sông Rhur đều đã cũng làm lễ kỷ-niệm bà thánh Jeanne d'Arc. Có nước chạch, treo cờ và diễm binh.

Lễ phong chức thánh.

Tại Rome đã làm lễ phong chức thánh cho Hồng giáo chủ Bellarmin ở điện Saint-Pierre.

Việc nước Đức

Tin Dortmund — Chánh đảng Đại-đồng hội nghị có khuyên nhau nên giữ gìn cho thợ thuyền phẫn công phẫn, và không nên phản đối quân lính trú binh.

Ở Bochum, 900 người về đảng Quốc dân đảng sáng lực đã tổ chức thành cơ ngũ, do Redbourgo quản-đốc. Họ đã nhận lễ Pentecôte này, sẽ phiến loạn trong khắp các tỉnh nước Đức.

Bordeaux ngày 15 Mai 1923

Việc nước Đức

Ba tờ báo ở Berlin xuất-bản buổi sáng hôm thứ hai nói rằng dư luận ở Berlin rất là tức giận về hai bức thư của hai nước Anh, Ý, vì trước khi ra tối hậu thư tuyên bố rằng nước Anh một lòng với minh, nay thấy thế mới biết lại nhẫm lắm vậy.

Báo *Wolt Am Montag* nói rằng nước thứ ba nước Anh là một việc rất đau đớn cho lòn Nôi-các Cano.

Việc trong bạt trú-binh

Vẫn có người hỏi hay hoạt dụng-cụ nhưng may không xảy ra việc gì bại to cả, như mới đây một quả bom nổ ở Rohrort, nhưng không có gì bị hư hỏng cả.

Có mấy quả bôm nổ ở trên đường hỏa-xa trong các miền Bonn và Sobwaich. Mới khi xảy ra việc như thế, lại có người bị bắt, và các nơi lại phải phái tiền.

Tại Berlin, hội-đồng thợ thuyền trong hai cái mỏ đã xin giấy thông-hành như lời các quan chức Pháp Bỉ đã định để đem than về nhà dùng.

Cuộc hội-nghị giảng hòa Đông-Âu

Báo *Le Temps* nói rằng có lẽ hội-đồng tại chính ở Lausanne hợp ý nhau về các vấn đề về sinh.

Ngày thứ ba thì hội-đồng kinh-tế sẽ hội-nghị. Ngày thứ tư thì đại-đồng chánh-trị sẽ hội-nghị. Đến ngày thứ năm thì hội-đồng giảng-hòa sẽ hội-nghị kỳ công thực.

Báo *Le Temps* có nói : Từ khi các đại-biểu Pháp với Izzet pacha hội-nghị với nhau thì công việc điền-đình xem ra có chiều ôn-hòa lắm.

Quan Thống-chế Foch đi tới Prague. Nhân dân rất là nhiệt thành hoan hô. Các phó có treo cờ nước Pháp và cờ ban-quốc.

Cuvite ngày 12 Mai 1923

Nước Anh với nước Nga

Tin Ball (Nước Anh). — Có tin rằng một cái tàu đánh cá của nước Anh tên là *Lord Astor* bị một chiếc tàu của chính-phủ Xô-viết bắt ở trong duyên hải Nurmensk, vì rằng tàu ấy đánh cá trong bải-phận nước Nga.

Việc nước Trung-hoa

Tin Bắc Kinh. — Những người ngoại quốc bị bắt chưa được tha. Nhưng lại có tin rằng con trai ông Finger Allen đã được tha rồi.

Tin Washington. — Có tin rằng chánh-phủ Trung-hoa đã bộ lệnh cho quân lính vậy giữ cho ở bến sông nữa, và nên dùng những phương-sách hòa-bình để giải thoát cho những người bị bắt.

Tin New York. Ở Lonk-king có tin đến nói rằng cả thảy 14 người ngoại-quốc bị giáo bắt. Trong số ấy, có bốn người đàn bà. Những người bị bắt ấy phải đợi rất lâu sẽ tha.

Tin Hongkong. Quân lính Tôn-độ-Tiên lại lấy lại được huyện Anh-đức. Quân lính Quảng-tây phải lui khỏi lửa.

Tin Rome. — Nói Ecna phun lửa đỏ dội

Anh-hoàng tặng Giáo-đô

Tin Rome — Đức Giáo-hoàng đã tiếp Anh-hoàng cùng hoàng-hậu, khi các ngài vào trong thư-viện riêng, thì đức Giáo-hoàng ra đón, hai tay giơ ra để chào các ngài.

VĂN UYỂN

Đêm thanh nhớ bạn

(Học xưa)

Hai điểm trống canh khắc mới chừ,
Gió đưa trăng lọt trước lầu thơ.
Ai chăng vịnh điệu thơ bay đó,
Bạn nhớ chơi đàn khúc lắng lơ.
Lan vắng kẻ quen nào chẳng được?
Thắp cao ai với đánh bàn cờ.
Mai cười tuyết ợt đều chung bóng,
Đài các thời quen đa ngẫu ngơ.

(Học ngày)

Ngơ ngẩn đã quen thói các đất,
Bóng chung đèn cợt tuyết cười mai.
Cờ bàn đánh với ai cao thấp,
Rượu chén nào quen kẻ vắng lai.
Lo lắng khúc đàn chơi nhớ bạn.
Dở hay thơ điệu vịnh cùng ai,
Thơ lầu trước lọt trăng đưa gió,
Chừ mới khắc canh trống đã hai.

Võ-công-Hiến (Hải-lý-h) ?

Một kỷ-nguyên mới trong nghề bay

Sự tiến bộ trong nghề bay của nước Pháp

Ngày 1er Avril ở Toulouse phi-hành gia Georges Barbot là người chiếm khôi trong thế-giới về việc bay bằng máy bay không có động cơ lại cưỡi một chiếc máy bay kiểu Blakra, động-cơ sức chỉ có 7 mã-lực, tự mình để bay lên khỏi mặt đất, không phải nhờ sức đẩy-phong lắm lên. Cái sức động-cơ của máy bay yếu như thế, mà bay được 5 phút cao được 10 thước.

Cuộc bay sẩn ông Barbot thực là bắt đầu một cái kỷ-nguyên mới cho nghề bay vậy. Cái nghề bay không có động-cơ, các nhà chế tạo và các phi-hành gia nước Pháp ra công luyện-tập đến nay kể đã tầm tháng giời, mất đến bảy giờ mới chế được kiểu máy bay rất tinh xảo, khiến ông Barbot mới bay được một cuộc lạ lùng như thế.

Cái máy bay tinh xảo của ông dùng mà tự-minh bay lên được khỏi mặt đất, không phải nhờ sức đẩy phong lý là một cái máy bay, kiểu Blakra, cách cùng, động-cơ rất yếu. Xem nay trong thế giới, chưa ai dùng có bảy mã-lực mà có thể bay được lên trên mặt đất, và có thể vận động trong không trung được, mà sức nhanh lại được tới 90 kilomètres một giờ.

Chiếc máy bay ấy do ông Dewoitine chế ra. Máy bay ấy chẳng những là bay nhanh được 90 kilomètres trong một giờ, nhưng lại có thể bay cao được tới 2.500 thước; chỉ dùng 20 lít dầu xăng có thể bay được 1.000 kilomètres. Một kilomètre chưa đến bốn centimes, mà không hỏa-xa nào nhanh bằng.

Máy bay bấy nay dùng về việc vận tải chưa được thịnh-hành, chỉ vì tiền phí tổn cao lắm, không có cách vận tải nào tốn bằng. Máy bay tìm được cách đỡ tốn như thế, chắc là từ nay có cơ thịnh-hành vậy. Vì thế trên kia ta nói cuộc bay sẩn ông Barbot thực là bắt đầu một kỷ nguyên mới cho nghề bay vậy.

Mấy bữa sau khi ông Georges Barbot bay được cuộc bay lạ lùng ấy có người hỏi ông có dự định cuộc bay nào khác nữa không. Ông có nói ông muốn giữ cái giải của ông Louis Blériot nhờ nhà báo *Le Matin* treo để thưởng những người bay qua bể Manche lại trở về đất liền thì dầu xăng rất ít. Tôi tính ra bay cuộc ấy chỉ tốn độ hai lít dầu xăng mà thôi mà ông Louis Blériot định lệ chỉ được dùng đến ba lít dầu xăng là cùng, như vậy tôi có thể giữ được giải ấy. Tôi lại còn định giữ cái giải 50.000 quan của hội Solex nhờ báo *Le Matin* treo để thưởng ai bay từ Paris đến Rouen mà dầu xăng không tiêu thụ đến một lít.

Ông lại nói : Nay ta cần phải làm làm sao cho mấy năm nữa máy bay được tiện lợi và thông dụng hơn bây giờ. Tám ngày trước đây tôi bảo rằng dùng bảy mã-lực mà bay lên khỏi mặt đất, và dùng năm mã lực mà bay được cuộ bảy ra chỗ khác. Ấy thế mà nay việc ấy đã làm được rồi. Nhưng ta còn phải cố cho bớt tiền nữa kia.

Mấy lời ấy ông Georges Barbot nói bữa 6 Avril. Đến hôm 8 Mai mới rồi trong vô tuyến điện có nói rằng ông dùng một cái máy 11 mã lực mà bay qua bể Manche. Ông khởi hành ở Saint Inglevert, và đỗ ở Lympe. Ông lại bay về Pháp mất 42 phút. Ấy thế là ông giữ cái giải của ông Louis Blériot. Còn cái giải của hội Solex rồi cũng về tay ông thôi. Lại xem đấy thì biết bao giờ nghề bay ở nước Pháp cũng tiến bộ, hơn các nước vậy.

C.

Bài ký chơi chùa Hương

Người tai mắt hễ nhàn-hoàn, ai không đến Hương-sơn thì cũng tục. Sao vậy? Kể cảnh chùa Hương có hang, có động, có nước biếc, có non xanh, thực là một nơi sơn-thủy hữu tình.

Kia hang Địch lộ-động, nọ động Tam-thanh, sông Lô nước biếc, núi Tản non xanh, so phong-cảnh thực Hương-sơn vào bực nhất, nên cứ xuân đến, nào tao-nhân, mặc-khách, tài-tử giai-nhân, ai ai cũng nô-nức cỗ lần lội mà tìm đến cho được, để thưởng cái cảnh thú thiên-nhiên của tạo-hóa để an bài ra cho riêng nước Nam ta vậy.

Hôm 17 tháng ba ta có mấy người khách ở Hanoi về chơi rồi đi chùa Hương, mà ý muốn đi bộ để xem phong-cảnh. Nghe nói đến đi bộ, chợt nhớ câu của J. J Rousseau tiên-sinh có nói rằng : « Thông thì ai đi bộ ngao du thực là sung sướng » như gợi lấm lòng muốn đi ngao-du sơn-thủy của một kẻ « sơn-thầy tích » này vậy. Khách rủ liền vui lòng nhận lời ngay. Lưu khách lại, định ngày 20 cử bộ.

Sáng 20 thức dậy dàng đồ điểm tâm xong, cho mời thêm mấy bà em già và mang một đôn tiền-đồng để khỏi đỡ bành-lý. 8 giờ sáng ra đi lúc đi có dính nước rằng : Cần nhất phải đi thong thả, đến chỗ nào phong cảnh hay cũng phải vào xem, mà phải có đủ vịnh, rồi bước lên đường. Lúc thì trong ruỗi trèo con đường cái thênh thang, lúc thì rẽ vào con đường ngang nhỏ hẹp, muốn nghỉ đâu thì nghỉ, gốc đa làm ghế, bờ cỏ làm bàn kẻ cách đi bộ cũng thú lắm.

Đi độ hơn tiếng rưỡi mới thì đến núi Quyền sơn (Kim bảng) núi mọc giữa đồng, sau lưng giáp sông Quế. Trên đỉnh núi có cổ thi, nên thường gọi là núi Thi, dưới hang có sẵn nhiều giống qui, (rắn-rết) trước ta thường bôi dich, đàng đến thì, qui ở đấy bay lắm. Trong chân núi có chùa, chúng tôi vào xem cũng nhàn có vịnh một bài rằng :

Cái cảnh chùa thì sẵn cũng sinh,
Nước trong leo lẻo nắt xanh xanh,
Non sinh thì thạo non vào kiếu,
Đất sẵn thần qui, đất cũng linh.
Kỳ-cối con chim kêu cúc Cuốc,
Thông-reo ngọn gió điệu như đàn Cầm.
Ai ơi ! đừng lại mà cơ dở,
Phỏ gẫm cảnh vàng đây cũng nên-tình.

Từ từ đi ra, qua Bồng-sơn, Bát-lễ, đến Khê-phong, tới nhà thờ-thần nói, người thường cả, duy chỉ hàm rồng ở Bát-lễ trông cũng khá, nết tốt có đọc mấy câu rằng :

Hàm rồng có phải ở đây không ?
Xế đời đói ra cũng lạ lùng,
Hà miệng đón cho chi đấy tá ?
Kia kìa hòn ngọc ở bên sông. (1)

Vào hang Khê-phong nghỉ một lúc rồi lên Quèn-vồng, qua Quèn-vồng đến Vũng-sơn, đi đó sang khỏi mấy cái ngòi đến địa phận Phù yên, song lên Hội xá, nghỉ một tí lên Yên-vĩ ngay.

Khi đến Yên-vĩ, vào độ 12 giờ trưa, chúng tôi vào nhà quen ở đấy nghỉ ngơi cơm nước xong, đến 2 giờ chiều thì xuống đò suối.

Bước chân xuống đò suối, bến bờ bát ngát, tiếc mắt xa trông, để thấy phong-cảnh khác thường muôn phần. Nào hai bên thì núi, cây xanh xanh nội cũng xanh xanh, giữa thì khe, gương lồng bóng long lanh in đáy nước. Thỉnh thoảng lại thấy thuyền một nước lênh đênh, cây cỏ tốt xanh xanh, hai bên lúa kia như thánh, thuyền thơm ngát người thanh thánh nhẹ. Thuyền bơi đàng đỉnh một lát thì đến đền Ngũ-nhạc, dân này thờ đức Trang-vương, ở bên

(1) Hòn sông bên kia có nói hòn ngọc.

cạnh nói, ai đi cầu tự phải lễ lễ trình ở đấy trước. Thuyền ép bến, tôi cũng lên chơi, nhìn xem sơn-thủy hữu-tình, đố ai vẽ được bức tranh nào bằng, có vịnh một bài rằng :

Cứ như lời các nhà báo bên Pháp thuật lại thì cuộc thi ấy cũng chật-vật lắm. Người ta nói rằng đến hồi 6 giờ sáng hôm thứ sáu, trong khi ai nấy từ người đi xem cho chí người

Việc cứ hai ông ấy-viên thành-phố vào hội-đồng hội chợ ;

Việc mua thêm máy cho nhà máy điện Hanoi ;

Việc cứ hai ông ấy-viên để coi về

Tòa án cai-trị. — Tòa án cai-trị đã họp sáng hôm nay tại Tòa án Hanoi.

Đường mẫu nghèo. — Kể từ ngày

đương bị hôm dưới hỏ, tức thì người thanh niên kia nhảy sổ xuống cứu lên, bà già và người cu ly xe cũng toan nhảy xuống với, thì người thanh niên

tự ý muốn theo hay không cũng mặc. Song riêng người viết bài này thì rằng không theo, vì đã tỏ mỏ hỏi biết rằng : cái chuyện cầm đồ

Do Việt-Nam Quốc-Tự-Lực-Văn-Đoàn sưu-tầm và giới-thiệu trên trang web cá nhân phivanlang.com

Vịnh xong, xuống thuyền, thuyền càng đi càng thấy cảnh lạ : nào núi Chiêng, núi Trống, núi Ải, núi Gà, núi Con voi phục, hang Bà đồng Ông. Ngắm trong độ thực đủ cả cảnh ngư, tiều, canh, mục. Kia như chỗ : chú tiều tử ruổi rong bên đá, lũ ngư-ông quẳng cả qua cần, một đoàn mục thụ chăn trâu đầu ghềnh là tả dật trần vẽ chiều, trông có rõ thực như hệt bức tranh ngư, tiều, canh, mục của một tay danh họa vậy không ?

Ngừ cảnh đi đò suối thú lắm, nên bi có ngồi ở đò đọc mấy câu rằng :

Cảnh đi đò suối thú làm sao ?
Chẳng khác chi ai tới động đào.
Mặt nước lênh đênh thuyền mấy lá,
Dòng kne đủng đỉnh một con sào.
Cá khe lẳng kẹ vẫy đuôi nhảy,
Chim núi ngàn khôn cất tiếng chào.
Ước hỏi Thiên-tử đâu đó tá ?
Vừa hay đến bến bước chân vào.

Ngâm xong, thì thuyền vừa đến bến, chúng tôi đưa giá liền đó, rồi cùng nhau vào chùa.

Đi mấy bước thì đến nhà bia nhà bia này là của quan Thiếu Hoàng-trọng-Phu dựng lên, bia tạc từ năm Khải-định thứ 6 tức là năm 1921. Văn bia bằng chữ nôm, đại ý đoạn trên nói « Kiến tính thành phật », nghĩa là hễ giữ được bản tính thì tức là hiện thành phật thân, để khuyên người ta làm điều thiện ; đoạn giữa kể tại tích chùa lấy khởi ra, là tự các bà trinh thị ; đoạn dưới nói đối với nhân-quả có hy-vọng cao xa, đối với phật-giáo có cảm tình một-nhiệt. Có đọc qua một lượt, nhưng tiếc không nhớ được hết, nên không dám chép ra đây. Vậy ai có muốn biết, nên đến đó mà xem, đi cũng là một nẻo quốc-văn vào học vậy.

Đứng ở mái nhà trông vào, đã thấy :

Tiếng đâu văng vẳng chuông vàng,
Khói đâu nghi-ngút mới hương Thiên-trù.

Đi vài bước thì đến chùa. Thoạt mới đến, nhác trông lên tam-quan, đã thấy nguy nga rực rỡ lắm, từ từ vào trong, càng trông càng tráng lệ, nào gác chuông, gác trống, cửa rồng nẩm về, đại sơn chiêu tường, trông rõ lộng lẫy như một chốn quyền cung đạo-đài vậy. Kể cách xếp đặt cũng khéo, chính ở giữa, hai bên hai dãy hành-lang, mỗi cửa tam-quan, lại có hai bên tả hữu, có nhà quan-sư, có phòng khách trọ, cung vẫn có sở, nhà cầu có nơi, trông rất chỉnh-đốn. Hàng quán thì bán suốt đêm suốt ngày, đêu nẩm đối tuần đêm suốt sáng, chẳng khác gì nơi thành-phố vậy. Ấy là kể đại lược, chứ ở trong còn lắm điều hay, không sao nói xiết được. (*Còn nữa*)

Tuyết-nhung, Tăng-xuân-Mai

Một tay tài-tử nhảy-đầm được lâu nhất thế-giới

Trong cái thời buổi cạnh-tranh đã đội nay, người đời thật hay đua tài ganh tri đủ các cách ; vẫn biết rằng có cạnh-tranh mới có tiến-bộ, cuộc đời tất phải nay tiến, vì chẳng có cạnh-tranh thì làm gì có máy bay, có tàu lặn, một ngày thêm tinh xảo, thêm lành lợi mãi lên ! Song ngoài những cuộc ganh đua có ích cho xã-hội ấy, lại còn lắm việc ganh đua tưởng đối với nhân-loại thật chẳng lợi gì, thì-dụ như thi ăn khỏe, thi uống nhiều v. v, thì cho rằng nhân-loại cứ sản ra lắm tay tài về các nghề ấy, cái bệnh-phúc ấi cũng chẳng tăng tiến được chút nào. Tức như mới đây bên Âu-châu có đặt cuộc thi nhảy đầm thi nhất. Người chiếm khôi-nguyên thế-giới về cuộc thi ấy là M. César Léone. M. César Léone nhảy được 24 giờ 20 phút. Bắt đầu nhảy từ 22 giờ hôm thứ năm, đến 22 giờ 40 hôm thứ sáu mới thôi, cộng là 24 giờ 40. Trong khi nhảy chỉ nghỉ có năm lần, cả thảy là 20 phút, vậy chỉ thì giờ nhảy được là 22 giờ 20 phút. Người chiếm khôi-nguyên về nghề ấy lần trước nhảy được 24 giờ 5 phút 6 giây, vậy M. César Léone nay mới hơn được 14 phút 60 giây.

Việc mua thêm máy cho nhà máy điện Hanoi ;

Việc cử hai ông ủy-viên đi coi về việc đánh thuế thổ trong mấy phố Hanoi ;

Việc mua bán và đổi chác công-thổ tư-thổ vân vân.

HAY CHO XÃ-HỘI

Một phòng khám bệnh cho người nghèo khó của quan Đốc tờ Bi cơ man (PIQUEMAL) tại phố hàng Bông, số nhà 178, 7 giờ rưỡi đến 9 giờ, chủ nhật ngày lễ nghỉ.

Tin sau cùng

Việc người ngoại-quốc bị giặc Trung-hoa bắt

Noffadden và Miss Schomberg là hai người trốn được thoát khỏi giặc Trung-hoa có vào nhà thương Thượng-hải chữa bệnh hai ngày rồi lại đi đến Bắc-kinh.

Các báo Thượng-hải công kích chánh-phủ Bắc-kinh càng các quan binh về việc giữ bắt người ngoại-quốc. Phòng thương-mại Thượng-hải có xin chánh-phủ hết sức trù-tính việc giải thoát cho những người bị bắt.

Tàu bỏ bị nạn

Như tin bản-quán đăng trong số báo hôm qua tàu *Kamsang* hiện nay bị cạn ở mũi Bolinao, 440 người hành-khách đã mang lên bờ, không ai bị hại cả. Tàu lấy hỏng không thể dùng được nữa, có lẽ thấy-thủ bỏ đấy mà đi.

Còn như tàu *Sinlnan* bị cạn ở đảo Negas nay đã ra được chỗ có nước và đi đi Manille.

VIỆC HANOI

Giá bạc. — Kể từ ngày 16 Mai 1923, giá bạc ở kho Nhà nước định là 8 f. 10

Thị-giá quốc-trái. — *Ngày 16 Mai 1923* : 3% 57,45. — 4% 1918 61,55 — 5% 1915-1916 74,95 — 5% 1920 91,50.

Quan Toàn-quyền tại Thanh-hóa. — Quan Toàn-quyền Baudoin và quí phu-nhân ở Hanoi khởi-hành sang hôm qua lúc 8 giờ 15 để tới Thanh-hóa hồi 11 giờ. Sau buổi cơm đãi thị ngài cùng với quan Công-sứ Lesterlin, quan Công-chánh giám-đốc Pouyanne và quan Kỹ-sư Noren-din đi xem xét những công việc dẫn thủy nhập điền ở trong tỉnh, tới đêm thượng thì có quan đại-lý, quan kỹ-sư và M. Porcnet là thân-koan đón ngài.

Cổng ngăn nước ở Bái-thượng dài được 145 thước và mặt nước lên cao nhất thì nước lên trên cổng được 5 thước. Những măng nước lớn thì hiện được 120 kilomètres, còn những măng con thì nay mai được tới 400 kilomètres, có đủ nước làm được 60.000 mẫu tây, các làng cũng làm được chừng 1500 kilomètres măng con nữa.

Chi-tiêu riêng về những cái công Bái thượng cũng tới đến 1.300.000 đồng và khi làm xong hết các công việc ở trong tỉnh thì sẽ tốn đến 4.500.000 đồng.

Những bạt quan Toàn-quyền đi qua thì nhân dân đều ra hoan-nghênh ngải cả.

Đến 6 giờ chiều, ngài lại về tới Thanh-hóa và ngài có đến Sầm-sơn mà đã mười năm nay ngài không đến.

Hội-đồng ủy-viên của thành phố. — Trong các vấn-đề của hội-đồng ủy-viên sẽ xét trong kỳ hội-đồng ngày 23 Mai 1923 thì có những việc này :

Cử một hội viên làm thư ký ;
Xét các khoản chi tiêu ;
Sổ dự toán phụ cho năm 1923 ;
Di cái đài kỷ-niệm « Monument à la France » ;
Tiền hưu bổng cấp cho linh cảnh-sát cũ ;
Tiền phụ cấp hàng năm về sự ăn tiêu đắt đỏ cấp cho linh cảnh-sát Tây thường trí là 720 francs ;
Việc máy nước ;
Việc Ng v Biên xin tiền trợ cứu ;
Việc Léon Schlienger xin tiền trợ cứu ;
Việc hai người hát bội là Charlon, Guitton xin tiền phụ cấp ;
Việc M. Laforge xin tiền phụ cấp ô-tô mỗi tháng 70 đồng.

Lời cảm ơn của ông chánh bộ việt Nam thanh niên ;

Ông chánh bộ việt Nam thanh niên ở Hanoi có gửi lời cảm ơn những người đã góp sức góp bổng mấy lần Tôn ân Hanoi.

Đường mậu nghiêu. — Kể từ ngày 21 Mai trở đi, hạn trong 45 ngày, con đường số 43 giáp Tây-hồ, theo đọc sông Nhị-hà, từ kilomètres 4 500 đến kilomètres 5 thì xe cộ không đi lại được. Trời tạnh ráo thì xe cộ có thể đi ở đường đã không lát đá ở về phía tay phải đường trên ấy, còn bề đường rưa thì xe ô-tô ở Hanoi lên Trèm nên đi qua đường đê Parreau thì hơn

Cải chính — Trong mục bệnh truyền nhiễm đăng số báo ngày hôm qua có một chữ in lầm : cần đợi cho đến khi có *lệnh* mới, các bình-lính không thuộc về vệ thú nhất thì không được vào trại của vệ ấy, đăng lầm là *bệnh mới*, vậy nay cải chính lại cho đúng.

Mượn tay Hà-bá dọa người lương. — Chuyện tàu thủy chiều hôm 14 Mai ở Bưng-yên có cho giả lên Hanoi một người lính khố đỏ phạm tội đầy vợ xuống sông, đến nỗi chết đuối. Hỏi ra thì người lính này quê ở Hà-nam, đóng tại Haiphong xin phép về thăm nhà, chẳng với vợ đi tàu thủy ở Haiphong về Hưng-yên khi gần đến bến Thuỵ-lôi thuộc huyện Tiên-lữ hồi 3 giờ sáng chồng đương ngủ, sưa thức dậy thấy vắng vợ, đi tìm thì thấy đương nói chuyện với một chú mại bản dưới tàu, mắn chửi nỗi lên đùng đùng, chàng ta bèn dẫy phăng ngay vợ xuống sông. Thôi thế là mất tăm. Ngay lúc bấy giờ tàu đương lại đỗ tìm, nhưng không thấy, mãi đến hôm sau quan huyện sở tại thuê người cứu mới mò tìm thấy xác. Việc này nay mai sẽ đem đến tòa án binh xét.

Phòng khám bệnh

của quan thầy Thuốc tây

Phố hàng Điếu nhà hôm (Rue des Pipes) số nhà 9, ở Hanoi.

Ngày nào cũng khám bệnh từ 10 giờ sáng đến 12 giờ trưa, trừ chủ nhật và ngày lễ.

Phòng nhòi người bệnh, rất sạch sẽ. Chữa các bệnh người lớn và trẻ con.

6 2697

Tại sở **Mật-thám.** — Cử-nhơn Maurice *France-Indochine* thì thành phố Hanoi sẽ chia làm mười đạo theo như lối Haiphong, mỗi đạo có một viên mật-thám Tây và hai ba thầy mật-thám An-nam giúp việc. Nếu vậy thì việc trông nom trộm cắp rất là dễ vì viên coi đạo nào sẽ phải trách nhiệm ở đạo ấy.

Một công-tử trầm mình ở hồ Hoàn-kiếm — Các tiều-thư trầm mình ở hồ Hoàn-kiếm thì lần nay nghe đã khá nhiều. Lần nước biếc ở cái hồ vốn có một cái lịch-sử rất thiêng-liêng qui báu kia bình như công bị các a tiều-thư đó làm cho tanh hôi mất nhiều vậy. Thế mà ngày nay lại mới xuất hiện ra một công-tử cũng nơi gương cao tiều thư đó mà đám đầu xuống đó thầm mình, để chọc khua quấy cho cái mái tanh hôi càng sặc mùi tên nữa, thì thật cũng khá tiếc thay.

Chàng công-tử này tên họ là chi chưa ai biết, quê quán ở đâu không ai hay, nhưng chỉ biết cái cơn trầm mình của chàng như vậy, xin thuật lại để độc giả cùng biết :

Đêm vừa rồi, vào hồi quá khai giờ khuya. Lúc bấy giờ các nam thanh nữ tú người thành-phố ta đi dạo mát bờ hồ Hoàn-kiếm đã ai về nhà nấy cả, cái vẻ nên-mất nào-nhiệt ở bờ hồ lúc chập tối, bây giờ đã thấy vắng tanh. Khi ấy, ở chỗ mé hồ gần đền vua Lê, người ta vẫn thấy một chàng công-tử, xuân xanh vào khoảng đôi mươi đôi hai, vẫn thơ thẩn lượn đi lượn lại ở đấy. Thình-thoảng có một vài khách qua đường qua đó, ai cũng ngỡ chàng ta hoặc còn bức bối về cơn nông nực ban ngày nên còn thẩn thơ đó tiêu khiển, hoặc vì mối đa sầu đa cảm, nên nhân tức đêm thanh cảnh vắng còn đứng đó mà hồ hồn lại các cái « yên-sĩ phi lý thuần » của mình. . . . . Ngờ đâu vợi chốc, chàng công-tử đó nhìn trước nhìn sau, thấy xung quanh không còn đâu có thấp thoáng bóng người, liền rẽ chỗ bụi cây khuất gần đó nhảy choàng một cái xuống hồ toan tự tận. Nhưng may sao, chàng vừa nhảy xuống, còn đang bì-bõm dưới hồ thì sực có một cái xe cao su trên có một bà già với một người thanh niên nom có vẻ đẹp mẹ vừa tới đến đó. Hai người thấy dưới hồ có sự anh ngã, liền bảo xe tổ xuống, thuê thêm tổ có người thanh niên kia xuống cứu lên, bà già và người cu ly xe cũng toan nhảy xuống với, thì người thanh niên kia đã có được đứa toan tự-tận lên gần tới bờ rồi, người cứu người thì bị ướt lướt thướt như chuột lột, mà đứa toan giết mình thì phình bụng nước hồ Gươm, nhưng may không việc gì cả.

Bà cụ già ngồi xe, liền sân-sóc yên ủi hỏi thăm mình, rồi hỏi duyên-cớ làm sao, thì cậu vẫn mải bẩn chỉ nói rằng bực về chuyện vợ con cửa nhà, nên muốn quyên sinh đi cho rảnh. Hỏi vợ con làm sao, thì chàng thẩn-thờ nói : Vợ chàng vẫn người nhan-sắc đã kém, mà lại cay-nghiệt đến điều, ghen-tuông rất mực, số là chàng có dan-díu với một á kia ở xóm Bạch-mai, á này thật là nhan-sắc tuyệt vời, khôn-ngoan có một ; nhưng lỗi ấn tiếng nói lu : nào cũng như nhà ngọc phun châu, vợ cả chàng thật chẳng đời nào sánh kịp ; mà máy ngải mất phượng, trong ngọc trắng ngà, chàng rành sẵn dúc một tòa thiên nhiên, vợ cả chàng thật so với cái gót chân cũng không đáng. Thế mà chàng đã trót chỉ non thề bể với á nay, nhưng vợ cả chàng cứ không không quấy hỏi hỏi nhọ, làm cho chỉ đồng phải bề làm đôi khiến cho duyên đâm thắm thành ra duyên bẽ bàng. Cực chẳng đã, thôi thì kiếp này chẳng được để dành kiếp sau, chàng liều bây thân boại thể xuống nước vàng để chờ dịp may ra được cùng với người yêu cùng loan chung phượng cùng chăn chăng.

Bà cụ và người thanh niên đi xe kia liền hỏi chàng nhà cửa đâu, định đưa chàng về đến nơi đến chốn, may ra có giằng giải giúp cho việc nhà chàng được ổn-lắm chút nào chăng, nhưng hỏi làm sao chàng cũng nhất định đấy đấy không nói. Bất-đắc dĩ hai người bèn cứ nhất định đi theo chàng, e chàng lại liều mạng lần nữa chăng, nhưng vừa tới cổ đền ngõ nàng Hành, thì vụt một cái, chàng nhẹ chạy vào đó rồi rẽ đâu mất.

S.

Ngạch Mật-thám. — M. Vũ-việt-Hiên được bổ làm mật-thám kể công nhật mỗi ngày 1 đồng thay M. Trần-đình Ninh xin từ chức.

Chánh tổng cách chức. — Chánh tổng Nghĩa-xa thuộc huyện Nam-trực (Nam-định) là Phạm-đức-Gia bị tòa Thượng-thẩm Hanoi kết án 20 năm khổ sai và 20 năm quản thúc thì nay bị cách chức và thu mất bằng chánh cửu-phẩm bá-hộ.

BÁN XE AUTO FORD

Xe tốt lắm, có nhiều đồ dùng vào xe. Hỏi tại số nhà 8, phố hàng Cót Hanoi. 3691

VIỆC BẮC-KỲ

HAIPHONG

Hạnh phúc. — Vừa rồi có nhiều người tiếp được bức thư của mấy người bên nước Mỹ gởi sang để là ở thành Saint-Louis ngày 14 Juin 1922. Trong thơ đại ý nói : « Anh nên chép như dây rồi gởi cho chín người mà anh muốn cầu cho người là được hạnh-phúc. — Cái vòng này bắt đầu gởi đo một viên quan về người Hoa-kỳ và rồi tất phải truyền đi quanh thế-giới ba lần vậy. Vậy thời anh chớ nên làm bại sự mà sẽ gặp nhiều việc không hay và nếu trong 24 giờ mà anh toàn theo gởi đi thì cứ tính đi chín ngày anh sẽ thấy một cái hạnh-phúc lớn dành riêng cho anh đó. » Rồi tiếp đưới thấy danh sách bà Sélosien gởi cho có Wargines ; có Wargnies gởi cho ông Carpentier, ông Carpentier gởi cho bà Lebron, bà Lebron gởi cho bà Taylor, bà Taylor gởi cho... v. v. ; còn dài lắm không thể chép hết vào đây được.

Cái thơ này nhiều người không được lấy làm phiền và là lắm. Để có người sự nhời nguyền trong đó mà ý thức như thế toàn gởi đi ; song gởi đi đến qua 9 ngày mà cũng chẳng thấy cái chi chi là hạnh-phúc cả. Lại có người nhóc vì bận, hoặc ngang ngược, không toàn lời gởi cho ai hết mà cũng vẫn ăn no ngủ say như thường, không hề thấy cái gì là việc chẳng lành, như thế thì ra làm sao ? Hay phúc hoa đạo trời, hãy giờ chưa lường trước được chăng ? Ấy mới thực là khá phiền !

Cũng vì thế-sự lý đời như đó mà lương thoại lại cho bà con nghe, còn ông nhà tiếp được cái, thơ ấy xin cứ mặc. Song riêng người viết bài này thú rằng không theo, vì đã tò mò hỏi biết rằng cái chước này cũng tương tựa như cái chước năm đi lấn, có đến 9, 10 năm nay, người ta cũng sẽ chuyện như thế để kiếm con niềm (timbres de postes) lẹ của các nước vậy.

Đón đường triệt lộ. — Hôm 13 trước, ở phố ga có đám to tiếng, nhiều người xúm lại đánh đập một người đàn bà đến bị thương mà không ai hiểu cần cớ ra sao cả. Đến nay mới rõ người đàn bà đó tên là Đinh-thị-Tư, 38 tuổi, bán gạo, nhà ở Văn-cơ bán tỉnh Kiến-an, chồng đã chết, sáng sớm ngày đây thì khi vừa đi tới đó gặp bọn người làng mình ra tuần lễ đánh đập. Hiện nay Thị-Tư đã có đơn kiện những tên người làng mọ ở sở Cẩm.

TUYÊN-QUANG

Tại lẽ gì mà thư từ hay mất ? — Thư hay lạc, có phải tại sở Bưu-điện không cần thận để đến nỗi rơi mất không ? Xin thưa : chẳc rằng không, là vì thư từ đã đóng ký lưỡng vào sọt, vào hộp, không còn ngờ rằng có thể vương vãi đọc đường. Hay là tại thư đưa nhầm tỉnh nọ sang tỉnh kia mà mất ? Cũng không phải lẽ đó, là vì đó có nhầm tỉnh chăng nữa, rồi sở Bưu-điện cũng sẽ biết nhầm mà gửi giả lại. Thế thì tại lẽ gì ? Có một lẽ khá nghĩ hơn hết là khi các bác gửi việc đưa thư cứ tưởng rằng cái thư nào cũng có giấy bạc ở trong. nên thường tháo gan mà bóc thư ra. Nhưng nào đâu là giấy bạc, thư đã trót bóc, còn đâu đưa gì, tất là phải vo viên đút túi để sau sẽ đem tiêu-tán đi. Tất cũng có đôi khi các bác đáng cái thủ-đoạn đề-tiện lẽ mà đã được bao phen nặng tới cho nên cứ quen mui lắm mãi. Mà nhất là các anh phu-trạm nhà quê thường hay ngại ra mà với thư đi nữa. Ấy vì lẽ đó mà thư-từ hay lạc-lẽ cũng vì đó mà *Mandat* hay mất. Chẳng lẽ cái *mandat* một vài đồng bạc cũng phải gửi *Recommandé* thì không bõ.

Chính tôi và người bạn tôi ở Tuyên, cách năm tháng nay có mất 3 cái thư gửi về Hanoi, hai cái trong có *Mandat-poste*. Cách mấy hôm nay lại mất một cái thư và *mandat* nữa cũng gửi về Hanoi.

Những người đã ăn lương nhà nước mà không biết làm cho trọn vẹn cái nghĩa-vụ của mình, lại còn cứ giữ thói dại dột chực kiếm ăn về cái chỗ khả-ố, khả-bỉ đó. Ước ao rằng sẽ có trách nhiệm về việc ấy nên tra cứu cho ra mối mà trừng-trị một cách rất nghiêm nhật để trừ cho hiệt nọc được những kẻ vô-lại ấy thì nhân dân chúng ơn lắm. N. D. D lại cẩo.

THÁI-BÌNH

Lũ gian đồ. — Giữa trưa hôm 26 tháng ba Annam, có người bảo lý-trưởng làng Trung-liệt thuộc huyện Hưng-quan tỉnh Thái-bình rằng nhà tên Luyện tên Hoán và tên Húc ở cái trại rậm rạp giáp đến làng Thượng-liệt, đang tụ họp ăn uống và trong trại lại có *mấy con trâu* gian chăng vậy còn bắt ngày đem về, người gian còn đương ăn uống và trâu bẩy còn buộc trong nhà, lý-trưởng làng lý vừa đem tuần tráng và người nhà nẫn vào toan bắt lũ gian và trâu gian thì bị ngay tên Đoàn-Tích, tên Đoàn-Phận và tên Ngũ-Đăng ở làng Thượng-liệt cũng ba anh em tên Luyện, tên Hoán, tên Húc vác sào gậy ra đánh thúc cho trâu gian chạy sang làng Thượng-liệt, còn lũ gian cứ đánh nhàn với người nhà lý-trưởng phải mất 2 người bị thương mà ngay tên Hoán cũng bị thương ở bàn tay, hiện có chứng cớ, chỉ vì hiềm một nỗi lý-trưởng ít người nhà mà dân làng thì ở xa họ hoàn không tới, mà bên lũ gian thì nhiều người khỏe không biết tên, lý-trưởng cũng người nhà chỉ quen biết mặt biết tên ba tên người làng mình và lũ tên Đoàn-Tích là người hàng tổng còn không biết là người ở đâu, lũ gian này chúng vốn là người nằm ổ bẩy lần bắt lớp lớp xưa nay lu nấp vào nơi rậm rạp, hình như cái rừng còi ở miền trung-châu vậy ; mà lũ cướp này cướp đêm trong vùng này nhiều người bị chúng tên phá cướp bóc khổ sở lắm mà không ai làm sao được, lý-dịch đi đến trình báo mà chưa thấy quan sở tại cho thành sách để trừng-trị. Nếu những việc cướp như việc này và việc vợ nhỏ ra ta tới đã để đăng kỳ báo hôm 1er Mai 1923, mà không trừng trị thì hạn gian đã không còn biết ở lẽ gì nữa mà có lũ làng Trung-liệt đến sau không còn cái bắt mẻ nào mà lo với chúng nữa.

(Còn trong thơ ấy, với thư quốc

Máy ký-nhà thương hàng 3.000 cỗ bàn có chất đa quang

BẢO HÀNH 5 NĂM

Giá..... 5 $ 00

BÁN TẠI HIỆU :

A. PERROUD (Nhà xanh)

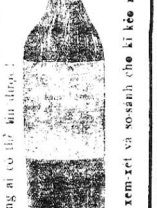
19 39, Phố Paul Bert — HANOI

2090

Rượu bổ-dao:

TONIQUE TONKINOIS

Có tờ chứng-chỉ ban khen của HOANG-THƯỢNG

Thân-hình rượu này thì như có nhiều hình-dáng khác nhau, nhưng mà thực ra thì chỉ có một thứ rượu bổ-dao thôi. Không có rượu nào khác nữa.

Xin xem-xét và so-sánh cho kĩ kẻo nhầm to !!!

Ngày mai-gửi thăng năm mươi hai tiêu Khâm-định bộ hạ, toàn Nội-các phụng tuân chỉ dụ.

Khâm thử.

Rượu này đã kế-cứu theo thủy-thổ và tính-chất người phương đông mà chế ra, cho nên người bản xứ già, trẻ, đều dùng được cả ! Xưa nay chưa có ai đã dùng mà chê được ! *Giá bán rất rẻ : 2$25 một chai lớn ; từ sau chai giờ lên sẽ trừ hoa-hồng, tùy theo nhiều ít.*

Bản-hiệu không cần phải vẽ những hình kì-dị làm lạ mắt thiên-hạ và trẻ-chơi cho trẻ-con, lại kể những truyện khó tin, người có kiên-thức chẳng ai tin được. Đã vậy, giá bán lại đắt quá, mà vị tất có được công-hiệu cho tính-chất người bản-xứ.

Bào-chế MONTÈS

54, Phố Tràng-tiền, 54

HANOI

Xin xem tiếp theo ở trang thứ tư bổ báo này.

LỄ ĐỔI CHỖ Ở

Xin nhắc đàng mua hàng, khi đổi chỗ ở, muốn bản quán gửi giấy quảng cáo mới, thì gửi cho bản-quán nói giấy quảng cáo, nhưng lại tính nhầm thì hiệu rõ rằng vẫn cũ, và gửi cho hai hào (0$ 20) bằng tem cũng được để chi tiền giấy quảng cáo.

Nếu không gửi tiền theo thì cứ để nguyên như cũ không phải tự động hết.

VIỆC KINH-ĐÔ

Ngày lễ kỷ-niệm bà Jeanne-d'Arc. — Ngày 13 Mai là ngày lễ kỷ-niệm bà Jeanne-d'Arc. Các ngài chú và các cuộc chơi trong ngày lễ ấy năm nào cũng giống nhau. Vậy nay xin lược kể ra như sau này :

6 giờ sáng phát 21 tiếng sáng lòn ở trước phủ Khâm-sứ, 7 giờ đi-làm binh các đạo lính Tây. Năm kéo ngang qua trước Tướng-sĩ Trận-vong-đài, vòng quanh trước ga Hoả-xa rồi về. Khi đi-làm binh có quan Khâm-sứ, các qui-quan, các quan viên Cơ mật Đức-cha Allys đến dự khán, — 8 giờ lễ sẽ nhà thờ Cô-lim, lễ ấy do Đức-cha Allys diễn ; các quan lại Tây Nam đến dự lễ đông lắm, trong nhà thờ trần-thiết rất trang-nghiêm. Khi diễn lễ có phường nhạc Tây đánh thổi. — Từ 9 giờ đến 11 giờ chơi các trò vật như là đánh đu, leo cột, bắt vịt, nhảy bao, gánh nước, cõng rai đánh quần tại trước vườn-hoa phủ Khâm-sứ và ở phía cho Đông ba. — Từ 10 giờ đến 12 giờ đua xe đạp, xe tay, khởi hành từ trước nhà Morin đến Langa thả. — 21 giờ đánh nhạc Tây tại Lục-giác đình ở phủ Khâm-sứ và trương đăng kết thả ở cầu Clémenceau, trước phủ Khâm-sứ và các nơi nhà ông phố xá, rất là chiếu-diệu huy-hoàng.

Năm nào ngày lễ kỷ trời cũng im lặng, đêm ngày người đi xem chật nich, các nhà cửa, trường hát nơi nơi đông chật như nêm. Cuộc đã đã yên-ổn suốt đêm ngày kỷ rất nên hoan hỷ vậy.

Thời tiết. — Mấy năm trước đến tháng ba trời thường nắng, năm trước tháng 3 mà trời vẫn mưa nhiều nắng lí, các nhà nông không có nắng mà phơi lúa. Lúa ở đồng lại ví mưa mà không gặt được, hao hại cũng hết lí nhiều, vì vậy mà nay là giữa mùa tháng ba mà giá gạo trắng một quan sáu lon rưỡi, giọc lớt một quan bảy lon. So với giá gạo ngày mùa các năm xưa thời năm nay khá đắt hơn vậy.

Hai cuộc tiêu khiển mới. — Ở Hoế lâu nay trong các cuộc tiêu khiển thì có hai rạp hát, một nhà chiếu-bóng, một rạp ca-dôn ; hễ hiếu sự giải trí ở nơi đô-thành dân số 6 vạn dư, thì so với các nơi phiền ba đô bội như trong Nam ngoài Bắc thì trống số cuộc chơi tiêu khiển ở Hoế hẳy nhiêu cũng đã quá rồi ; thế mà nay lại có mở thêm hai cuộc tiêu khiển mới nữa là một rạp ca và một rạp chiếu-bóng.

Hai rạp ấy của người Việt-Nam ta bày ra thì nghĩ cũng nên mừng cho sự kinh-doanh quyền lợi của ta có mở mang, mà cũng khá mừng cho người ta biết giúp đỡ cho đồng-bào đến xem những cuộc vui của người ta bày ra rất đông, mà cũng nên mừng cho người ta biết tổ-chức những cuộc ấy rất hợp thể nên chiêu được nhiều khách, kiếm được khá tiền. Nhưng nếu bày ra cuộc tiêu khiển và giải trí như thế thì cốt để làm cho thư-thới tâm-não, những kẻ suốt ngày chăm lo công việc nhọc nhằn, đáng hết tinh thần phải buồn bã, phải sắt tức. Cũ là vì thế mà cũng có khi làm cho kẻ ấy không ở nổi được cuộc mua vui. Thế thì dù là mua vui, dù là giải trí đi nữa cũng nên phải có giới hạn nếu để chơi quá, sẵn thú vui ưa quá e cũng nên quan tâm cho sự kinh tế về phía công nghệ, về đường thương mại lắm chăng ? Vì chơi nhiều quá mà làm thì ít. Bán buôn mới lập ra tiệm nọ, tiệm kia chưa bao lâu đã đẹp lại một nơi ; còn công nghệ có bao nhiêu những nghề nhỏ mọn tầm-thường, cứ khư khư giữ chặt, những nhà có tư bản thì không có tài-năng, những kẻ có tài-năng thì không tư-bản ; thương-mại đỗ có, công-nghệ vắng tanh mà cuộc chơi bời phiền não thì bày ra cho nhiều, thật nên quan tâm lắm vậy.

Mới rồi ông B. T. V. có đăng một bài nói về sự buôn bán sở dĩ mà không ai muốn bày ra là vì làm người mua chịu mà không trả, hễn hết vốn mà phải đẹp, đều lỗ quá có, nhưng tưởng chưa được đúng. Vì có tiệm bán chịu rất nhiều, như tiệm Hiệp mỹ mà sao cứ phát đạt luôn ? Tưởng rằng bán chịu mà biết lựa người, biết tây thế, biết kiếm cơ thì có khi nhờ bận chịu mà quả ơn 12 bàn tiền mặt vậy.

THANH-BÌNH

Lễ kỷ-niệm bà Jeanne d'Arc. — Từ tối ngày thứ hẳy các nhà hàng phố đã đốt đèn, sáng chủ nhật các công-sở cũng tư-gia đều kéo cờ. Đúng bảy giờ rưỡi thì tại nhà thờ có làm đại lễ, có đủ cả các quan chánh phó công-sứ, các quan lĩnh đường các qui-quan, các qui phu nhân, các viên lông-sự các tòa các sở, đàng dân phố đều đến dự lễ thiệt là đông đảo nghiêm trang.

Đến bốn giờ chiều, tại vườn hoa tòa sứ, bà-lớn sứ có mở cuộc khiêu-vũ và có thiết rượu cả các qui-quan, các qui phu nhân, các quan lĩnh-đường, và các đại-biểu các viên tòng sự các tòa các sở đều đến thưởng giám một cách rất là vui vẻ.

Khi các đại-biểu các viên tòng-sự các tòa các sở tới chào quan công-sứ thì ngài lấy làm vui lòng mà hỏi han một cách rất trân trọng, rồi ngài lại giới thiệu các viên đại biểu cùng bà lớn sứ một cách rất ôn tồn.

Tiệc chơi mãi quá tám giờ tối mới giải tán, ai ra về cũng lấy làm vui vẻ vô cùng.

Ai-tín — Bản quán được tin buồn rằng ông Vũ-bay-Quỳnh Tri-huyện Hưng-trị, sung Trung-kỳ tư-vấn nghị-viên, quản tăng Đặc-tiến, huyện Hoằng-hóa, mới lạ thế hôm 12 Mai vừa rồi lại qui-quán.

Quan huyện Quỳnh lúc bình sinh thiệt là một người hòa-nhã, trần thi quan, đối thì dân, ai cũng một lòng khen mến. Ấy ở phải bằng hữu thiệt là thầy chung, không hề mất lòng ai.

Khi ông cai-trị huyện Thạch-hành có giấy được về hưu, quan trên lấy làm tiếc mất một người giúp việc giỏi dang, cả dân hạt đều ngao ngán ái mộ bởi trong mấy năm ông cai-trị hạt Thạch-thành ông đã mở mang cho dân được nhiều việc rất lợi. Trong 4 năm trời cai-trị một huyện mà không hề có việc gì phải bẩm tinh kết án, chỉ lấy cái lời khéo mà khuyên bảo dân con, ai cũng thỏa lòng hết cả. Thiệt là một ông quan phụ-mẫu hiếm có vậy.

Nay ông từ trần, trong tỉnh hạt ai được tin lấy cũng lấy làm thương tiếc ông lắm, vậy bản quán có lời viếng ngài và phân ưu cùng qui-quyến.

YÊN-LY

Thôi lấy thì chừa — Bản báo tiếp được bài sau này :

Hôm 13 Mai, nhân kỳ-giả có việc phải ra Yên-lý, lúc mới đến đây đã nghe thấy nhiều người ta thán về cái thói kiên cáng làm bộ của vợ chồng thầy sếp ga kia. Họ lại nói vợ chồng thầy còn có tính hay bà hiếp người nhà quê nữa. Điều đó kỳ giả trước còn chưa tin, vì mới đến chưa biết những lời ta thán đó có đích thực hay không, thì bỗng đâu ở ngoài ga thấy có tiếng ồn ào, lại có người kêu khóc, kỳ-giả vội vàng rạo bước ra coi, thì thấy hai bà già độ ngoại 50 tuổi, vừa khóc vừa van lơn vợ chồng thầy sếp ga. Mà thầy sếp thì đang khua chân, mắm miệng, trợn mắt, vênh mặt lên quát rằng : « chúng bay liệu xác, nếu còn lôi thôi nữa thì ông trói lại bây giờ ». Mới thoạt nghe thế, chưa hiểu chuyện ôi, tự nghĩ rằng có lẽ hai bà già này đã can phạm điều gì hoặc lậu vé hay ẩn cắp chăng. Sau thấy những người đứng xem đó thì thảo ta thán cùng nhau rằng : « Hễ hiếp người ta quá thể ! » Kỳ-giả mới hỏi lại sao thì người ta nói : hai bà già này có một cặp chung mua tại Tràng, cách Yên-lý độ năm sáu mươi cây số đàng, có sếp ta trông thấy cặp nhang rất mập, nên bụng tham mới xui giục có tìm kế lừa để lấy. Có mới hỏi chẳng kia rằng : anh mua bao nhiêu tiền, mang vào trong ga cho tôi xem. Anh chàng kia nhà quê ngờ ngệch không biết thế nào, cứng mang vào rồi thấy có biết rằng nuốt không thì không trả, mới rán ra ba mươi nhăm đồng cho anh ta, rồi nhất định lấy cặp nhang không giả. Anh ta ngạc nhiên kinh hãi nói rằng mang bộ người bà, chó không phải của mình, song vợ chồng thầy sếp cứ làm ngơ rồi đánh đuổi ra ngoài. Mãi về sau hai bà già kia đến thầy thế hoảng lối lắm vào van lạy xin lại, nhưng vợ chồng thầy đã không chịu giả, lại còn nạt dọa người ta thế này thế khác. Khốn nạn hai bà già ấy, thấy thầy sếp quát tháo thì sợ hãi, chỉ kêu khóc mà xin lại, còn biết làm thế nào mà vợ chồng thầy thì nhất định không trả lại. Kỳ-giả thấy vậy thương tình, mới vào nói với thầy thì thầy lại sừng sộ vênh mặt lên nói : « vous là gì với chúng nó, thôi không phải phận sự vous ». Kỳ-giả thấy ngôn ngữ của thầy như thế, biết rõ sự thầy là một người vô lương tâm, vô tư cách, dẫu nói cũng vô ích mà thôi. Ôi, gặp sự trái tuần thường, ngược công lý ; phàm người có lương tâm ai thấy chẳng động lòng, nào có ai phải việc mình hay là không phải, chẳng biết rằng trong lúc thấy bỏi thế thầy có còn chút gì là tư cách làm người không ? Thầy sếp kia ơi, mua hiếp cần người ta đã là trái phép, lại còn nạt nộ người ta, như thế thật là đáng bỉ. Vậy mong rằng mấy lời tôi nói đây lọt đến tai thầy, mà thầy chữa cái thói ấy đi, kẻo có ngày lại hối không kịp.

Nam-Sơn lai cảo

Bảo-dinh-Mai dit Kim-Diệu

Cô-xé-nam (Bến phà Đen)

HANOI

Nay tôi mới mở xưởng, có bàn tủ, bàn, ghế và các thứ, vân vân. Xin các quí-khách đừng ngó, lim, tốp, cũng đủ cả. Giá tôi xin tính hạ và làm thực kỹ. Mới các quí khách lại mua giùm cho hiệu tôi, xin cảm ơn.

2094

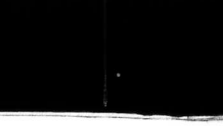

Hiệu GIU-ICH *tức là Công-ty* CHU-VAN-MINH *ở Haiphong, đường Sadi-Carnot, số 115 có nhà may nếu làu và chế các thứ sơn tạp đủ các mùi đặt dấu* CON GÀ VÀNG.

Sơn rất tốt, giá bán phải chăng, xin đồng-bào chiếu cố nội hóa, cứ mất thư cho bản-hiệu lấy mẫu, sẽ xin gửi biếu ngay.

2095

Kính nhất hợp thời

GỌNG VÀNG VÁNH ĐỔI-MỒI

Cả cước mỗi cái 3$50 và 2$50

Hộp bằng alluminium 0$70

BÁN TẠI :

TONG-YUNE-TAI

49, Phố hàng Ngang, Hanoi

2048

TIỂU-THUYẾT

BA NGƯỜI NGỰ-LÂM PHÁO-THỦ

(Lịch-sử tiểu-thuyết nước Pháp)

Soạn-giả : Alexandre DUMAS

Dịch-giả : NGUYỄN-VĂN-VĨNH

Mỗi tập (32 trang) 0$15 (tiền cước 0$08)

Toàn bộ (24 tập) 3.00 (tiền cước 0.35)

Ai mua xin gửi thư và mandat cho :

M. BÙI-XUÂN-THANH

Quản-lý nhà in Trung-Bắc-Tân-Văn

61-63, Rue du Coton, 61-63

HANOI

華 PAO-VA 寶

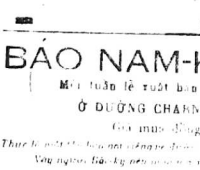
28, Phố Hàng Bồ Hanoi

Chúng tôi xin trân trọng các quí khách hãy rằng ông chúng tôi mới có sang : 1° Một bọn đồ vàng rất là đẹp và đủ các thứ như vòng, kiềng, đồi mồi, vân vân.

2° Một bọn đồng hồ đeo tay như : một đeo một trông, mặt vàng, mặt mài là cây, vân vân. Lại có cả nữa kính cong bằng thủy-tinh, gọng bọc vàng, gọng đồi mồi, vân vân. quá xuân đến ta mà đeo những món hàng này thì hợp thập vẻ sinh lắm lắm.

3° Một bọn đồng hồ quả-quít đeo tay, đồng-hồ tọa trong đồng hồ báo thức, đồng hồ chăm-chỉ, vân vân.

4° Một bọn chiếc sử đĩa sứ, lọ sứ, bát sứ, bộ sứ để uống-trà-tàu tay là bầy cảnh cúc, được và tủ tranh vân vân.

5° Một bọn đồ mỹ thuật ở Bắc kinh sang

Các thứ hàng mới xin kể ra như này chưa hết còn nhiều thứ nữa, mong các quý khách chiếu cố cho chúng tôi lấy làm vẻ vang lắm lắm.

Cửa các đồ sứ trong, chân hoa, ngọc rạn, vàng thì tôi xin để chiếc riêng qui khách đừng lấy làm lạ.

Kính cáo

HIỆU PAO-VA

Phố Hàng Bồ, số nhà 28, Hanoi

2052

BÁO NAM-KỲ KINH-TẾ

Mỗi tuần lễ xuất bản một lần ngày thứ tư,

Ở DƯỜNG CHANNER, SỐ 67, SAIGON

Giá mua dùng nếu 5$00

Thực là một tờ báo mới chuyên dùng về kinh-tế có ích-lợi cho mọi người. Vậy ngài nào muốn mua xin gửi mandat về cho tôi rất là tiện và mau thú.

Thuốc lở châu-phách-tán

Thuốc lở châu phách này, rất thơm sạch mát, mà chống khỏi, bắt cứ trẻ con người lớn, tìm ra phải lở sản quăng vào xương tài chăm con khoẻ, thêm lớn ăn tại, thôi tại. Các chứng lở ngứa ngoài da, đều khỏi cả, lọ nhỏ giá 0$60, lọ nhỏ giá 0$30, lọ nhỏ giá 0$15. mua buôn nhiều có trừ hoa hồng. Thuốc này và thuốc ban răng, thuốc đau bụng kinh nhiều thuốc bào thịn hoàn, đều là bản-hiệu một tinh chế ra cả, mà kỳ 83 cho Hanoi vừa rồi bán được các thuốc ấy rất nhiều, ông hàng tạp-hóa và các hàng bao chế các tỉnh hiệu đã nhiều nơi mua buôn đã hầu lí. Các nơi đã ấn-định có bán hộ như sau này : hiệu *Mậu-thịnh-Tự*, 126, phố hàng Bông, Sở bán hàng lí, 63, phố hàng Bông, hiệu *Sinh-Hoa-Đường*, 63, hàng Bông, nhà in *Đông-Kinh Ấn-quán*, 61, hàng Gai, nhà in *Trực Nghiệp Ấn-quán*, 47, phố Hà Hoàn-kiếm, hiệu *Đông-Hưng-Viễn* bán con-lăn và hiệu *Vĩnh-Hợp-Thành*, hiệu *Hạnh-Hoá-Đường* bán bào chế hàng Buồm, hiệu *Văn-Xuân* chụp ảnh, 12, hàng Điếu, hiệu *Vạn-Xuân-Đường* lớn, 18, hàng Trống, hiệu *Tự-xuân-Lợi*, 11, phố Cửa nhà Thờ, hiệu *Gia Long*, 18, p.S Tiên-tsin, hiệu *Vĩnh-Lợi-Viễn*, 62, hàng Bồ hiệu *Quảng-Lợi*, 23 và hiệu *Bảo Hợp*, 27, phố Chợ nhỏ cả, hiệu *Vĩnh-Xương*, 27, Ko-vang, hiệu *Phượng-Đình*, 100 Cầu gỗ, hiệu *Phạm-xuân-Trang*, 63, hàng Bạc, hiệu *Hưng-Long*, 27, hàng Bát đàn, hiệu *Hạnh-Nhân-Đường*, 81, và hiệu *Hưng-Tường*, 52, Phúc-kiến, Hanoi, hiệu *Hợp-Hưng-Long*, 36, phố khách Haiphong, hiệu *Hoà-Sinh-Đường*, 107 phố Khách và hiệu *Quảng-Lợi-Lai*, 36, hàng Song Hun-dinh, hiệu *Vạn-An* phố Yên-tử tại Uông-bí, Yên-bay, hiệu *Bức-thượng* phố Việt lợi tỉnh Việt trì, hiệu *Đức-Phong*, 166, phố Đông-thú Hải-dương, hiệu *Phúc-Hưng* bán tạp hóa Phúc-yên, hiệu *Xuyên-thi*, số may to tỉnh Thainguyên, hiệu *Sơn-Chương*, 61 Wing Lok, Hong Kong. Các nơi kể trên có bán hộ có thuốc thập cẩm ngoài và còn thuốc các đồng bán nữa, đều công bán cả. Xin cảm qui-khách chiếu cố.

Bản hiệu VĂN-XUÂN-ĐƯỜNG

Số 2-1, phố Tiên-sinh, tỉnh đốc mạnh Tonkin

Cẩn bạch

1088

HOTEL LÊ-VIÊN

(HÀNG CƠM TÂY)

58, Amiral Courbet (pho Lo-com)

Ngang nhà Máy-nước, gần nhà Hát-tây. — HAIPHONG

PHẢI DÙNG THUỐC ĐỎ VÀ TRỊ ĐẢM

THIỆT HIỆU LÀ

ELIXIR TONIQUE ANTICLAIREUX

Của ông Leroy ở GUILLIE

Dùng thuốc phải cẩn-thận mới được !

Do Và Phi Hoàng Cung Cấp Bởi Thư Viện Công Cộng Thuyền Chính Đặng Thị Vinh Sách Xưa Quán Ven Đường. (Từ microfilms của Đại học Cornell)

(HÀNG CƠM TÂY)

58, Amiral-Courbet (phố La còm)

Ngang nhà Máy-nước, gần nhà Hát-tây. — HAIPHONG

Có các thức hành ngọt, lúc nào cũng có các món ăn nóng và nguội.
Có các thức rượu mùi và rượu sâm-panh (champagne) của nhà Vang thắng trăng và đồ thật tốt, giá tính phải chăng.
Có phòng ăn riêng lịch sự để tiếp qui-khách Annam và Trung-hoa.

GIÁ NHẤT ĐỊNH :

Một bữa ăn không rượu	1$00
Ăn cả tháng —	30.00
Ăn nửa tháng —	15.00

Bản-hiệu có nhận tiệc từ một trăm người ăn tại hiệu, hoặc đem đi nhà hay đem đi các tỉnh lân-cận. Các bữa ăn hàng ngày qui khách muốn ăn tại nhà, bản-hiệu cũng xin đem lại, cũng tính một giá.

Có **buồng cho thuê** ngày và tháng, giường Hongkong, đèn điện, quạt-máy đủ cả, thật là vệ-sinh.

2084 P. DIÊM. Chủ-nhân

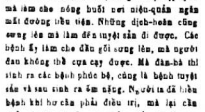
ELIXIR TONIQUE ANTICLAIREUX

Của ông Lesueur ở GUILLE

THUỐC HOÀN XÔ

THUỐC LẬU (SANTAL MONAL)

Nhiều người có tưởng bệnh khi hư không can-hệ gì cho lắm, không cần phải chữa, to nhiều bệnh cũng khác khởi. Khi bị bệnh thì người ta thấy bức rức khó chịu, mà khi đi tiểu tiện thì đau đớn ra làng, tóc đó uống một ít thuốc là thấy dễ chịu, đã tưởng rằng khỏi rồi. Ấy thực là lầm to vậy. Bệnh khí hư sinh ra nhiều nỗi khó khăn. Sưng bàng-quang mà sinh ra đi nhiều nhiều luôn ; sưng nhiệp-hộ(uyến mà làm cho nóng buốt nơi niệu-quản ngăn mất đường tiểu tiện. Những dịch-hoàn cũng sưng lên mà làm đến tuyệt cần đi được. Các bệnh ấy làm cho bẹn đổi sưng lên, mà người đau không thể cựa cạy được. Mà đàn-bà thì sinh ra các bệnh phúc bế, cũng là bệnh tuyệt cần và sau sinh ra ốm nặng. Người ta đã hiểu bệnh khí hư chẳng phải điều trị, mà lại cần phải có thứ thuốc nào chắc chắn, thuốc nào công hiệu, ấy chính là thứ thuốc *Santal monal*. Các quan lương-y đã công-nhận thuốc *Santal monal* là một thứ thuốc rất tốt, hiện các nhà thương ở Thế-giới này đã có dùng khắp cả. Thuốc này chữa bệnh khí hư thì họa là thần-tình, bệnh đau lại tránh khỏi được những nỗi khó khăn và làm cho mọi-thấy thành ra xanh, rửa sạch các vẻ quan-hầu-hiu.

Bỏ các hàng hóa chế to đến số bán rẻ.

Dùng thuốc phải cẩn-thận mới được!

Rượu bổ-đào : TONIQUE TONKINOIS

Đã mười mấy năm nay Bản-hiệu giao-thiệp với người bản-xứ đã nhiều lắm, và đã được lòng qui-khách tin-cẩn là bởi sự thực-thà ngay thẳng. Tưởng nay cũng nên nhắc lại để các ngài so-sánh và xuy-xét thì sẽ biết rõ hơn sự thực-thà của Bản-hiệu. Thứ rượu bổ-đào của Bản-hiệu, người bản-xứ đều biết tiếng là một vị thuốc rất rẻ tiền và rất quí để trị các chứng bệnh như : kém ăn-ngủ, mỏi-mệt, còm-yếu, hay chóng mặt nhức đầu, đau xương đau mình, lại rất là bổ sức cho đàn-bà đẻ, người ốm mới khỏe, người già-yếu sức lực kém có thể khỏe lại như khi trẻ, con nít từ 10 tuổi sẽ được mau lớn! Vì thế thứ rượu này đã được vô-số tờ chứng chỉ là công hiệu.

Giá bán 2$25 một chai lớn, tử sáu chai trở lên sẽ trừ hoa-hồng.

Hiệu Bào-chế MONTÈS, 54, phố Tràng-tiền, Hanoi.

GRANDS MAGASINS REUNIS

(Hiệu Gò ba cô)

GIÁ MỖI LỌ :

Lọ nhỏ . . . . 3$75

Lọ vừa 6.00

Distillerie du Nord

NGUYỄN-VĂN-MÃO & Cie

31, Bd Henri d'Orléans, Hanoi

Mới có một nhà của người Nam-Việt được phép lập lên để chế các thứ rượu mùi, hiệu là ÔNG SAO, so với các thứ rượu đã chế ra bán tại Bắc-kỳ thì khác nhau lắm, xin quý khách nhận rõ hiệu tem giản có ÔNG SAO khỏi nhầm.

Bản-hiệu bán buôn, bán lẻ, giá tính rất rẻ. Xin các quý-khách chiếu cố đến cho.

Quý-khách ở xa muốn mua thứ rượu gì hay hỏi hạn điều gì xin cứ viết thơ cho bản-hiệu thì bản-hiệu xin trả lời ngay.

Ống nói số 367

2073

KỲ TÊN KHÔNG RÕ

Bản quán xin các ngài mua báo khi có việc gì viết thư đòi hỏi báo-quán, thì cho biết cái số in ở từ giấy gói báo, hoặc là gửi cho bản-quán cái giấy quảng cáo ấy, để cho người làm đỡ tìm kiếm. Vậy các ngài thường hay kỳ tiền vẫn bắt, hoặc thêm quà, không sao dụ được, thành ra nhiều khi bản-quán không biết gì mà trả lời.

TAM-TÌNH-Y-QUÁN

Ai có bệnh nên biết hiệu « Tam-tình y-quán » ở phố « Mã mây », số nhà 91, Hanoi. Mạch lý bệnh cẩn thiết đích xác ; chữa dù các chứng bệnh, bệnh nguy-trọng, bệnh đã lâu, chữa khỏi được nhiều, hoàn tán cao đan cực tinh tế thần hiệu, để qui-khách xét dùng. Xa xôi viết thư về kể bệnh, bản-hiệu gửi thuốc đến ngay, gửi cách lĩnh hóa giao ngân ; qui-khách mua buôn thì tính hạ giá. Nghèo không quà không có tiền xin thuốc cũng cho.

Còn các thứ thuốc đặc biệt rất thần hiệu ai uống cũng khỏi :

Bạch-trọc, dương mai hạ cam, trĩ, lậu, mỗi chai 1 đồng, ống thuốc 5 hào ; thuốc thứ 5 hào :

Đàn ông mộng tinh, di tinh, tiểu tinh, loãng tinh, đàn bà, đau tức kinh nguyệt, bế kinh, đau sưng, đau tức bụng, cổ chướng, mỗi chai 1 đồng.

Đàn bà kinh nguyệt không đều, huyết ít huyết đen, khí hư bạch đới, hoặc kinh thấy ra nhiều sinh đau bụng, rức đầu, đau xương, không đẻ, hay có đẻ không nuôi, mỗi chai 1 đồng.

Bằng huyết, lệ huyết, tiện huyết, mỗi phong 2 hào.

Trẻ con sốt, ho, kinh, đàm suyễn, tả lị, cam cứu mục, đau mắt mảng mộng, mỗi chai 2 hào.

2067

PHONG-TÀI

HIỆU ANNAM ĐỒNG GIẤY

Số 43, phố Xe-điếu (Rue des Pipes) Hanoi.

Được giải thưởng nhất trong kỳ đấu-xảo riêng tại cuộc Hội-chợ Hà-nội 1922. Có cataloga riêng qui khách muốn xem xin viết thơ về hỏi, bản-hiệu sẽ gửi biếu.

Nhà Bán-đồ « TẤM-TẮM » Hà-nội, ở phố hàng Trống. Chủ-nhật, thứ năm nào cũng có bán từ tám giờ sáng.

ATOPHAN-CRUET

THUỐC ATOPHAN-CRUET

là một vị thuốc không có pha chế nhiều mồn

Mỗi hoàn 0,50 (mỗi lần từ 3 đến 8 hoàn trong 24 giờ)

TRỪ CÁC BỆNH ĐAU LẠT-LÉO VÀ GÂN-CỐT

THUỐC PHÁP — Trữ bán: 6, Rue du Pont-de-la-Mule, PARIS — Ở PHÁP QUỐC LÀM

Cũng có Santal-Bac-Ti-Ni-Sal-M. Pins-Buglet, Li-Bo-Bal-Sirop, vân vân các thuốc bảo chế khác.

Xe nhà và xe cho thuê

POUSSE-POUSSE SAIGONNAIS

Société Fse de Transports — Hanoi

7, Boulevard Bobillot, 7.

Téléphone N° 73

2069

CHANSON & THIBAULT

58, Rue Paul Bert, Hanoi

Bản-hiệu có bán các thứ máy hát mới về rất rẻ, rất tốt và rất đẹp, và lại có cho thuê cả máy hát và các thứ đĩa, tiếng Bắc, tiếng Huế, tiếng Saigon, tiếng Tàu, tiếng Tây.

Bản-hiệu có bán cả các thứ điếu rất đẹp, rất tốt và hợp cách vệ-sinh.

Nay kính cáo.

« Độ rầy lại sắp đến mùa bức nóng, và lại sắp sinh ra những bệnh ngoài da bệnh ngứa, bệnh lở vân vân... cùng là bệnh đau xương và bệnh đau mạch máu.

THUỐC DÉPURATIF SENSAL

là một thứ thuốc chế riêng để dùng cho người xứ nóng ngày nay thực là một thứ thuốc độc nhất vô song, để trị các bệnh ấy.

Cũng lại một thứ thuốc thần hiệu để trị bệnh giang mai kinh niên hoặc mới mắc.

Hiệu Bào-chế E. CHASSAGNE

59, phố Paul-Bert, *trước cửa hiệm Gò-đa trông sang, Hanoi*

141

TỤC TÁI-SINH-DUYÊN

(Lời này cũng tiếp theo sự-tích Mành-lệ quán, của Hương-diệp phu-nhân là một nhà nữ-sĩ thuở xưa soạn ra. Soạn theo lối diễn-từ, nay xin dịch thành văn xuôi để hiến các độc-giả.)

NGUYỄN-BỈ-MỤC dịch thuật

Hoàng-tử nghe nói, không biết làm thế nào, chỉ dành lòng mà đợi hai quốc-cữu Đợi trong mấy ngày không thấy hai quốc-cữu về hoàng-tử luống những sụt-sùi thương-khóc, chẳng thiết ăn uống chi cả.

Gia-tường công-chúa cùng *Bảo-mẫu* ngày đêm khuyên giải, *Chân-khanh* quận-chúa (tức là con *Gia-tường* công-chúa) cũng ân-cần hỏi-han trò-chuyện, thế mà hoàng tử vẫn suốt ngày ăn-uống không thấy lác nào tươi cười.

Bỗng có một đứa nữ-tỳ chạy vào bẩm rằng :

— Dạ dám bẩm công-chúa ! Hai vị quốc-cữu đã về, xin vào yết-kiến.

Gia-tường công-chúa vội vàng đứng dậy mà rằng :

— Mời hai quốc-cữu vào đây.

Bấy giờ *Triệu-phượng* và *Triệu-lân* đã đổi mặc mũ áo quan văn, nét mặt tươi cười, cái chào mà chúc mừng *Gia-tường* công chúa. Hoàng-tử chạy đến bên cạnh, sụp quì xuống đất rồi rức-rở khóc.

Hai quốc-cữu giật mình kinh sợ vội vàng đỡ dậy mà rằng :

— Hoàng-tử làm như thế này, thật khiến cho kẻ bề thần đắc tội !

Gia-tường công-chúa gạt nước mắt mà thuật chuyện đầu đuôi cho hai quốc-cữu nghe. Lại nói cho hai quốc cữu biết rằng trong mấy ngày nay hoàng-tử chỉ những nhớ *Hùng-hậu* mà biếng ăn quên ngủ.

Hai quốc-cữu chưa kịp trả lời thì hoàng tử phủ phục xuống đất rồi nắm lấy áo *Triệu-lân* mà nói rằng :

— Tam-thúc ơi ! tôi chịu cái ơn sâu của tam-thúc đã bảo-toàn tính-mệnh giúp tôi, biết bao giờ cho tôi báo-đáp được. Bây giờ tôi chỉ muốn được vào nam-nội để yết-kiến thân-mẫu tôi và tâu với tổ-mẫu rộng ơn mà ân-xá cho thân-phụ tôi vậy.

Hoàng-tử nói xong, lại rức-nở khóc hoài. *Triệu-phượng* và *Triệu-lân* đều ứa nước mắt khóc rồi đồng thanh mà rằng :

— Hoàng-tử ơi ! xin hoàng-tử chớ thương-khóc ! Hoàng-tử muốn như vậy cũng chẳng khó gì ! Ngày nay *Gia-tường* công-chúa vào cung sẽ đưa hoàng-tử vào bái-yết tả-hoàng-hậu.

Hai quốc-cữu thuật rõ đầu đuôi việc đem quân vào nam-nội rước thái-hậu ra ngự triều. Lại nói cho biết là quân dân ngày nay đều hiểu đạ-nghĩa, không ai chịu theo *An-quốc* tướng-quân. *Gia-tường* công-chúa vui-mừng, chắp tay lạy tạ hoàng-thiên đã có lòng phù trợ.

Công-chúa lại bảo hai quốc-cữu rằng :

— Nhờ có cái tài gỏ trí cao của hai quốc-cữu mà kẻ tiện cho chè *Hoàng-phủ* sau này gỉam bớt được một phần tội lỗi.

Hai quốc-cữu các-từ lui ra. *Gia-tường* công-chúa truyền sửa soạn áo quần cho hoàng-tử cải dạng nữ-trang để sắp đưa vào triều-kiến thái-hậu. Khi sửa soạn xong, hoàng-tử cùng đứng với *Trân-khanh* quận-chúa thì trông thật một hoa đa ngọc, mà hình dáng hoàng-tử lại rất giống thượng-hoàng.

Khi sắp khởi hành, *Bảo-mẫu* lại sực nhớ mà nói với *Gia tường* công-chúa rằng :

— Dạ dám bẩm công-chúa ! Cái dỏ thuốc, cái áo lót mình và cái ngọc đeo là những vật kỷ-niệm trong khi đem hoàng tử ở trong cung ra, ngày nay công-chúa cũng nên đưa vào để trình thái-hậu.

Gia-tường công-chúa gật đầu, vội vàng đi lấy các đồ kỷ-niệm. Khi *Gia-tường* công-chúa trông thấy mấy hàng chữ chính tay thái-hậu đề ở trong cái áo lót mình kia thì lại động lòng xót-thương.

Một ngoài đã sắp sẵn xa-giá *Gia-tường* công-chúa cũng ngồi ngoc-liễn với hoàng-tử, còn *Trân-khanh* quận-chúa thì giao cho *Bảo-mẫu* coi giữ ở nhà. Các gia tướng và quân cấm-binh thì đi kèm hai bên để hộ vệ.

Khi đến nam-nội, các cung-nữ trông thấy, hớn hở vui mừng, chạy vào báo với thái-hậu và *Mành-lệ-quán* vương-phi. *Gia-tường* công-chúa tây đất hoàng-tử bước lên trước thềm, cùi đầu sụp lạy.

Thái-hậu thấy hai hàng nước mắt, rồi đỡ dậy mà bảo rằng :

— *Gia-tường* con ơi ! Trong mấy năm nay xa cách, bây giờ ta mới lại gặp con !

Thái-hậu thấy hoàng-tử cải-dạng nữ-trang, lại trở mà hỏi rằng :

— Đây có phải là ngoại nữ-tôn của ta đó không ? Còn hoàng tử bây giờ thế nào, vẫn được an-khang đó chứ !

Gia-tường công-chúa chưa kịp trả lời thì hoàng-tử vội vàng chạy đến, nắm lấy áo long-bào của thái-hậu, rồi khóc mà rằng :

— Tổ-mẫu ơi ! tổ-mẫu vẫn không quên tôn-nhi này, ngày nay tôn-nhi đã được vào đến đây để vấn-an tổ-mẫu đó !

Thái-hậu vui mừng, hai tay ẵm lấy hoàng-tử mà ngắm nghía, rồi nói :

— Thế ra con tức là hoàng-tử đấy phải không ?

Thái-hậu vừa nói vừa khóc, hai hàng nước mắt chảy xuống đòng đòng, lại lấy hoàng-tử đặt lên trên lòng.

Hoàng-tử vừa khóc vừa hỏi :

— Tổ-mẫu ơi ! chẳng hay thân-mẫu con bây giờ ở đâu ?

Thái-hậu truyền cung-nữ đi triệu *Hùng-hậu* vào. *Gia-tường* công-chúa lại bái-yết *Mành-lệ-quán* vương-phi. *Mành-lệ-quán* vương-phi bỏi đến *Trân-khanh* quận-chúa thì *Gia-tường* công-chúa đáp rằng :

— Quận-chúa đẩu nhỏ nhỏ, nhưng tính-nết thuần-hòa, đối với hoàng-tử, vẫn qui mến như tình trong cốt-nhục.

Nói chưa dứt lời thì bỗng nghe báo có *Hùng-hậu* đến, ăn mặc một cách nhã-đạm, nhưng mày ngài mắt phượng, dung nhan chẳng khác năm xưa. Hoàng-tử ngảnh nhìn xung-quanh, toàn thị những người áo gấm xiêm hoa, chưa biết ai là thân-mẫu.

Thái-hậu gạt nước mắt rồi gọi hoàng-tử mà bảo rằng :

— Mẫu tử tình thâm, tất thế nào thiên-linh cũng có cảm-cách. Nay mẫy người đứng đây, con thử nhìn xem ai là thân-mẫu con.

Hoàng-tử đứng dậy nhìn khắp một lượt, khi nhìn đến *Hùng hậu* thì bỗng khóc òa lên rồi, quì xuống mà rằng.

— Thân-mẫu ! người có phải là thân-mẫu tôi đó không ?

Thái-hậu cùng mọi người đều lấy làm lạ. *Hùng-hậu* kinh-ngạc nét mặt đỏ bừng, hai tay đỡ hoàng-tử dậy mà bảo rằng :

— Ô-hay ! lại sao lại xưng-hô như thế ! Hoàng-nhi tôi đây là một người có tội....

Thái-hậu liền ngảnh lại bảo *Hùng-hậu* rằng :

— Đây chính là đứa con trai của nhà-ngươi sinh trong niên đoạn-ngọ năm xưa đó ! Ta giao cho *Gia-tường* công-chúa nuôi đã gần được 8 năm nay.

(Còn nữa)

Le Gérant : NGUYỄN-VĂN-LUẬN

Certifié l'imprimeur

Năm Thứ Mười Một — Số Thứ 1846 — MỖI SỐ : 0$02 — NGÀY THỨ NĂM 17 MAI 1923

Trung Bắc Tân Văn